

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id e quidem probamus libenter (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük. XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: keddén, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsékekben.

Az örök Betlehem.

Karácsony-éj, legszentebb éj! Mennyei fény, ezüstös angyalszárnyak szövődnek sötét fátýolodba s a teremtést édes angyalénekekből ébreszti föl karjaiból. Angyalok ereszkednek le benned magányos lejtőkre s éneklék az isteni szeretet diadalénekeit. A mennyei harmónia leolvad a ködös, álmos völgyekbe, akkordjai ellejtenek; a hegyek csúcsein s felhőket ringatnak hullámaikon; az erdők suttogása elakad; az éji szellőben s az alvó halandókra az álom legrózsásabb látományai hullnak. A proféták szellemei, a szibillák árnyai ellebbennek a barlang fölött, a látás bizonyossága eloszlatja gondteli arcukról a jövődölések homályát s megnyugodva térnek örök lakóhelyükre. A mennyei fény háttérben siető pásztorok vonulnak el, mintha egy aranyos goth képek eleven alakjai volnának. Távolról tevék csengőinek csengése hallatszik: keleti tarka fényben, selyemernyők alatt vonulnak föl a napkeleti bölcsék, előttük az égen a ragyogó csillag aranyos fényküllője, mintha ez a csillag is csak lámpás volna, melyet a királyok előtt angyal visz, hogy megvilágítsa utjukat.

Ez az éj, a legszentebb éj! S már

tizenkilencszáz év óta gyermeked hitünk keretébe van foglalva; keretbe, melyet be- aranyoz a karácsonyfák aranyos fénye, kedvessé tesz örömtől kigyulladt gyermekarcok pirja, áttetszővé imádkozó lelkek átszellemült tekintete. Tizenkilencszáz év óta ez az éj egyforma; csendje s angyaléneke egyaránt ünnepélyes; csillagai az égen s pásztorúzei a földön ki nem alusznak soha.

Pedig mily nagy ellentétben állnak a kis Betlehem barlangja, jászola, pásztorai a kultúr népek gazdag, fényes városaival; mily örvények nyílnak istálló s paloták, puha szőnyeg s aljazott szalma, elhaló pásztorúze s villamos ivlámpa, nyájbégetés s orgonázsongás; a lejtők magányos csendje s az éjféli harangszó közt!

S mégsem akarunk megválni tőle!

Mily nagy ellentét, mikor azt a betlehemi barlangot, az istállót beleállítjuk fényes templomainkba, dísznövények s ilatos gyertyák közé. Nem félünk-e, hogy az aljazott szalma leáll a márványra s onnan elvetődik a szentély szőnyegére és fölkerül az oltár lépcsőire?

Hát mire jók azok a kedves, idilli képek, azok az egyszerű pásztorok, a gyermekarc s az angyalszárny ebben az óserőtől duzzadó, évszázadokat megőrlő

világforgásban, az embernek szenvedő, de hódító élettörténetében? Szorulunk-e tán rájuk? Az emberiség valóságos története csodálatosabb és gazdagabb volt, mint bármely profétai álomlátás; a szibillák sejtelméi szegényesek, ha a valósággal, melyet leírni akartak, összehasonlítjuk; fölhevült képzeletüknek képei fáznak abban a hideg színezésben, mint egy éjjli tájkép, oly messzire estek el az emberiség eleven, pezsgő élettől; az arab mesék „ezer és egy éje“ gyerekes és oktalán dadogások ahhoz, melyet az ember ezeréves bravúrral keresztülküzdött s átél.

Maga az a föld is, melyen az ember áll, folytonos változások színtere. Föltartóztathatlan rohamban emelkednek és süllyednek rétegei; a történelmi világ geológiai korszakai búvájos flórájukkal s bizarr faunájukkal egymást üzik; az egyik világ sírjából lesz a másiknak tavaszi barázdája s a természet ugy tesz, mint a bűvész; ki igénytelen szelencéjéből dönti a drága himzésekkel, a tarka szöveteket, virágkoszorukat...

Csak az a szent éj, az mindig ugyanaz; angyaléneke el nem hal; az istálló szalmájára is szívesen térdelünk, hogy a jászol bárdolatlan fáján fejünket pihentesük. Karácsony szent éjjelén elzarándokol

Elkésett.

— A Fejérmegyei Napló tárcája. —

Kedves Anna!

Emlékszik-e, mivel váltunk el ma egy esztendeje egymástól? Kegyed megiltotta, hogy ön-nel foglalkozzam s csak azt engedte meg, hogy egyszer, egyetlen egyszer, Anna-napián, fölkeres- hetem a levelemmel. S hogy felel is rá.

Azt nem tilthatta meg, hogy ne is gondoljak kegyedre s ez kegyetlenség is lett volna. Sokszor ott jártam lélekben a fenyvesek közé dugot kis faluban; sokszor felidéztem az együtt töltött napok emlékét.

Most egy éve betegem kerültem erre a vidékre. Azt mondták, hogy tudóbajt kapok, ha nem vigyázok magamra. Pedig, azt hiszem, csak a szívem volt beteg, az se komolyan. Csak az a mélységes melanchólia fészkelte bele magát, mely a fiatal ember lelke szárnyait köti le barna békoival, aki már sokat gondolkozott, bele is fáradt, de még nem szeret. Keresi a szeretetet. Kegyed tudja mi az, hisz beszéltünk róla sok jó rossz órában, mint két komoly bölcselkedő, kegyed mondotta egyszer, hogy a szív szeret, vagy gyűlöl vagy szenved, az üresség álmos lethargiát, kórál- lapotot szül benne.

Az első nap mindjárt megtetszett a mo- gorva fejű hegyek közé belopódzott falucska. Mintha mindig vasárnapi hangulat komolykodott volna benne házak szép fehérre meszelve barát- ságos pillantással könyökölve ki utcára, ki kilébb, ki beljebb, mint a patak partján hasaló kis liba- pásztor-népség. S az édes csönd, a nyugalmas, békés csönd! Azt hittem, a mennyországba ke-

rültem az élni siető s élni nem tudó nagyváros ostoba zürzavarából.

Másnap, hiszen emlékszik rá, találkoztunk. Háziasszonyom egy becsületes német asszony, előre bejelentette, hogy egy beteg kisasszony is lakik a faluban, a plebánus urnak rokona. Úgyet se vetettem a jóakaró fecsegésre, sőt, megvalom az aggodás egy árnya is jelentkezett lelkemben, hogy esetleg haszontalan széptevéssel kell meg- zavarnom ezt a templomi csöndességet. — Magam akarok lenni — határoztam el keményen, hacsak kikerülhetem, nem mutakozom be.

Neki indultam a fenyvesnek. Mennyire irigylém, kedves Anna, hogy ön most is ott jár- hat az ismerős öregek, ami kedves fenyőfánk között. Mint a fal, olyan meredeken emelkedik fölfele a hegy, mindjárt a plebánia udvara mö- gött; fel se lehetne menni rajta, ha a kemény- dereku fák nem adnának kapaszkodót lépésről- lépésre. Szokatlan volt a munka, lihegve értem föl a tetőre, hol két összehajló ciprusbokor alatt padot, azon pedig kegyedet pillantottam meg. Kegyed később szeliden boszantott, hogy meg- ijedtem. Valami olyanféle volt, vagy inkább meg- lepés. Csak azon csudálkozom, hogy a nevéti is el nem találtam mindjárt. Hisz annyira meg- szoktuk már, hogy a komoly, fájó szívű, csöndes- szenvedő lányokat mind Annának hívják. Okos, gondolkozó lelkek, nem ilyen modern fajta, egyetemen művelt kisasszonyok, hanem a hivatását érő és értő tiszta női lélek minta példányai. Kegyed most összeszorítja a keskeny ajkait s szemrehányó pillantással néz e sorokra. Vagyis nehezten. Bocssáson meg, nem dicsérni akarom, csak emlékeztem, s az emlékezés jól esik.

Kegyed kisegített akkor a zavaromból, mely miatt néhány ügyetlen meghajlásnál egyebet nem

tudtam csinálni, leültettem maga mellé a padra. S aztán még sokszor ültünk ott fászkodó barango- lások után. Emlékszik-e a mokus-telepre? Meg- látogatja-e néha a fúrge állatokat? Istenem, mi- kor lesznek még egyszer olyan nyugalmasan boldog óráim, mint akkor? Az erdő jóbarátta válik, ha valaki megérti a beszédét, föl tudja fogni a költészetet, ha megelégszik természetű őszegye- rűségével. A fenyves mellett tölgyerdő is van, különféle vágások; mennyit kacagtunk az ön hasonlatának a legujabb cserjéről. Igazán úgy volt, mintha a kamaszkodó bokrok ott a néhány holdnyi térségen a család csintalan síheder fiait lettek volna, kikre a szomszédból öreg böloga- tással figyelték a tölgyapa meg a tölgy mama. Nevelték őket.

Most vallani is merek, mert nem állok ön- nel szemközt kedves Anna. Mindig éreztem a fén- sőbbiséget. Sejtettem, tudtam, hogy e komoly, meggondolt magaviselet lelke nemességének és a fájdalom iskolájának eredménye, hogy a hal- vány, szelid arc sok, sok lelkiüzelemnek, szer- vedésnek a nyugodt takarója; csak az okot nem ismertem, a regényt. Nem is gondolja, hogy mi, az erősebb nem, hamar roskadó akaratónkkal mennyire zavarban vagyunk a gyöngé nő előtt, aki jobban tud szenvedni és hallgatni hozzá, mint mi. Oh, van erő, elszántság a női szív mélyén.

Volt alkalmunk sok mindenről társalogni. megismertem lelke kincseit, idealizmusát s mék- kora volt az örömlük, hogy nézeteink sokszor megegyeztek. Ez a barátság alapja s én büszke vagyok kedves Anna az ön barátságára. Jól, ne- mesítőleg hatott rám. Bár minden fiatal ember magával vihetné a bűnös életbe egy ilyen szelid arc emlékét, akkor az alkalom sokkal kevesebb virágot tartalmaz az új szívekben. Minden ha-

Mai lapunk 10 oldal.

0000622

ész, szív, tudomány, művészet, társadalom család, gyermek s öreg: nézi azt a szent éji látomást, mikor a szalmán fekvő Gyermek szemében kigyullad a világot megváltó szeretet; mikor az éjféli barlang népes lesz s a szent Szűz és szent József mellett ott állnak az Evangelium örök igazságai mint ragyogó génuuszok, örök eszmék, csillogó eszmények s a barlang szegénységében s az istálló kiellenségében üdvözlők a született Messiás szellemi függetlenségét s odakötik jászolóhoz, mint a gyógyó diadalszekérhez, az emberiség reményeit, vágyait és hitét.

Ez a hit, ez a vágy a változatlan örökkévalóságnak képviselője a földön! Minden változik, forog, elhal: de az emberiség hite s reménye nem változik, sőt örökkévalóságba öltözik s minden karácsony-éjjel új ruhát huz, fényeset, mint az égből leáradó mennyi fenyesség s örök ifjúságot szív magába a kis Jézusnak tiszta, ragyogó szeméből.

Ezért él s nem változik a karácsonyi öröm; azért folytonos a bucsujárás a betlehemi barlanghoz; azért nem pusztul el a szent karácsony Betleheme, nem pusztul el sőt folyton ugyanaz. Ott él a hívő lelkek emlékezetében, áhitatuk szeretetük aranyos lapjain; él a történelemben, művészetben, költészetben, mint folyton eleven, mozgató, gazdag és bőséges hatalom!

De történelme nemcsak a múlté, hanem a jelené is; művésze nem kőben és festékben, de eleven lelkekben érvényesül; költésze nem ragyog magasan járó meddő eszményeken, hanem a földön küzdő lelkek hősiességében s meleg szívek dobbanásaiban. Tudnunk kell ugyanis, hogy Betlehem egy köztünk, itt és most érvényesülő hatalom, hatalom, mely lelkeket nevel és alakít, javít, a bűntől elvon s erényre tanít.

Ebben a barlangban rejlik a belső élet titka, a mely élet oly mély és változatos, mint a tenger alatti világ csodálatos élete. Ezt a világot nem látni; az ég tük-

rözödik rajta vagy viharok korbácsolják felületét; de azért a mélységben szakadatlanul dolgoznak rajta, a korallok és csigák ezerféle munkái önmagukat temetik bele s így emelnek fölszínre új világot:

Betlehem kihatása nagyobb a világ művelődésére, mint valamennyi művészi iskolának kihatása; ennek a barlangnak sötét üregéből több ragyogó motívum kelt szárnyra, mint valamennyi akadémiából. A művészetnek génuusza e barlangba tért, ez ihletének forrása, ez volt koncepciójának sásfészeke; ez volt annak a mélységnek s bensőségnek Manresája, a mely, ha hiányzik a fölfogásban, művésztünk olyan mint a folyondár, mely a földön kuszik és sáros lesz.

Betlehem többet lendített az emberiség életén, mint az irodalmaknak időszaki föllendülései. Carlyle szerint Shakespeare egy darabja az életerős, katolikus közép-kornak; minden nagy szellem egy-egy eleven darabja annak a hatalmas világnak mely Krisztus betlehemi barlangjából árad ki a sötét, fagyos szellemtelenségbe.

Ki tett többet a világban: Plátó, Zenó, Seneca, Plotin, Averrohes, szent Tamás, Bacon, Kant, Washington, Napoleon, vagy a betlehemi jászoló Kisdede? Állítsátok föl a Ston folyosóit, az Akadémia lugasait, a bölcsék portikusait, az egyetemek katedráit a betlehemi barlang körül s csodítsátok oda a világot és meglátjátok, hogy a népek hullámai a zuhatagok rohamával a barlang felé tódulnak folyosóitok, lugasaitok kiürülnek. Mert a szimpompa kell és gondolatbőség, ennek a barlangnak titokzatos színtörései tultesznek Capri szigetének a kék barlangjának színjátékán; nem az olasz égnek s a, delej tiheni tengernek, hanem az örökkévalóság mélységes égének kéksége szűrődik itt át gondolon s érzelmén.

Sokan dolgoztak, sokat s keservesen; szizifuszi munkában gördítették halomra az emberiség haladásának s művelődésének fa-

ragatlan s faragott köveit; voltak apostolok és vértanúk, de ha mindezekhez az Ur egy légió angyalt küldött volna az égből, hogy a lángész feszítőerejével s a hősiés erény tetterejével dolgozzanak az emberiség javán, nem tettek volna annyit, mint ez a Betlehem . . .

E barlang fölfödése fontosabb az emberiségre nézve, mint Amerika fölfödése s minden egyes természetfölötti gondolat és buzdulás, imádás és hódolás, följajlás és bánatos indulat melyre Betlehem tanítja és vezet az emberiséget, értékesebb lsten előtt, mint minden egyéb, merően természetes vállalat, küzdelem.

Csoda-e hát, hogy betlehem él s el nem pusztul?

Csoda-e, ha minden szívben él s él úgy, hogy édesíti s nemesíti az emberiség életét?

Csoda-e, ha mindenhová elhat; el a tengeren s a hajók mélyében haldokló szerecsennek arczán mosolyt kelt. Elhat a széles, nagy világba, oda, a hol a karácsony éjjelen is pálmák virágoznak s oda, a hol csak a zöld fenyő emelkedik ki az élet szemfödője alól. Elhat a nagy városokba, hol a vigasztalan szegénység modern barlangjai bujkálnak s ott is oly tiszta marad, mint a napsugár a pontus mocsár fölött. Elhat a fjordok ködös, jeges völgyeibe s fölkszik a magaslatokra, oda, a hová a szent éjjelen a harangszó hullama el nem vetődik. Főier a pápai trónon ülő főpap gondtelt szívébe s leszál a bányák üregeibe, hol a szent éjben fölébredő bányász odaszól társainak: pajtások, ma karácsony van. Megfordul a puszták karavánjai közt s beleszövődik álmaikba annak a gyermeknek, ki most fehér dunnácskája alatt kipirult arcczal fekszik s álmodik arról a szép karácsony-éjéről, melyet édesanyja festett ártatlan lelkeke, arról a sok csilagról és szép angyalról, kik a karácsonyfa terheit, hajlott ágain énekelték együtt a glóriát!

Legyen is szent, boldogító, vigasztaló szerte-széjjel a világon mindörökké Betle-

ráságunk mellett is a szíve legbenső rejtekébe nem engedett bepillantani, pedig megvallom, jó adag kíváncsiság gyötört éppen e rejtek titka után. Talán nem tudja, talán nagyon is észre vette, hogy én a bácsijánál is kezdem tapogatózni a titok kulcsa után. Az ő igazolására ide-írom, hogy nem mondtott semmit. Csak azt, hogy én beteg, tudóbaja van s a fenyvesekben keres gyógyulást. Ennyit ugyanis tudtam, mert sokszor hallottam a száraz köhögését. Most már jobban van, ugy-e kedves Anna?

Anna napján tavaly ünnep volt az egész faluban. A templom védőszentje ünnepe. Tanc meg ének a jó németeknél s kegyetlen trombitazené. Mi elmenekültünk a zaj elől a fenyves legmesszebb zugába, az „ős parkba.“ Mi fedeztük fel, elnevezhettük tetszés szerint. Apró páfrányokkal benőtt nyilegyenes ut a fák között, komoly és sötét, mintha az erdő gondolkodó homloka volna. Itt az Istenlakta csönösségben emlékezett kegyed, kedves Anna, egy Annanapra; melynek emléke még halványabbra festette az ön arcát; s egy kis reggeli vegyített a hangjába. Bocssáson meg, hogy fájdalmas hurokat érintek, szükségem van rá ahhoz, amit mondani akarok.

Ön elmondta, hogy szereték egymást. Már régen, az első szivmódulástól, az első ártatlan leányálmától kezdve Tisztán, igazán. De sokat kellett várniok s ez alatt Miklós szilaj jelleme egészer megváltozott az ön jótekonny befolyása alatt. Kártyától, bortól távol tudta tartani. Még néhány hónap, volt hátra az esküvőig. Az ön ökos szeme észre vette, hogy Miklós mindig in-

gerlekenyebb lett. Talán elfogyott a türelme? Megunta a várakozást? Vagy, oh Istenem, szabadulni szeretne a kötelekektől?

Gyenge lélek az, aki inkább megmarad a kétkedésben, csakhogy a tiszta valóság kegyetlen keze szét ne szórja az illuzióit. Kegyednek nem ez a természete. Vagy, vagy! A felelet megjött az Anna-napi mulatságon. Mind a ketten hivatalosak voltak rá. Volt egy pár kiránduló is, mert a kis városnak szép vidéke volt s a kirándulók között megjöttek Miklós rohárai is. Rossz szellemei, nem jóbarátai. Bizonyosan bszantották a szelíd bilincsekért. Miklós inni kezdett, lármásan mulatni. Kegyedet elhanyagolta, tüneltőleg kerülte. A kimaradhatatlan összejövetél megtörtént az egyik magányos mellékszóban. Miklós ingerült volt. A szemrehányást durván visszautasította. S aztán gyöngédtelen, kemény szavakat mondott, hogy ő örökké nem turbékolhat, neki is megvannak a jogai s azokat követeli egyszer és mindenkorra. Kegyed megadta neki a jogokat mindenkorra s elítávozott a kis városból titokban e kis faluba, fájó szívével, beteg lelkével, mely a testet is elsorvasztja s azóta nem hallott a külvilágról semmit.

Szólanul haladtunk sokáig egymás mellett az ön elbeszélése után az ő-s-parkban. Az ön egyszerű története könyveket olvas a szemembe s keserű harag fogott el, ha arra gondoltam, aki még ilyen szívet is össze mer gázolni, mint a kegyedé. A faluból a mulatók zaja szűrődött át hozzánk — tépet foszlányokban, esteledett s amint a puha levlétretegen lépegettünk, úgy tűnt

föl, mintha az erdő bánatos tündére lebegne mellettem, hosszú fehér ruhában, átszellemült arccal.

Egy egész esztendeig szenvedett már akkor s talán jobban, mint kezdetben, hisz szeretted a hálátlan még akkor is, de tudott parancsolni a szívének tudott, lemondani a méltatlanságról. Ez a kegyed heroizmus.

Egy esztendeig nem irhattam kegyednek, kedves Anna, mert nem engedte meg. Most én rajtam a beszélés sora, elmondom, el kell mondanom azt, amivel valaki megbízott. Kegyed csudálkozva fogja olvasni e sorokat. Ismerem Miklóst. Megismertem. Most is daliás fiatalember, aminőnek Ön festette, de nem a régi szilaj természet. Mléla tűz ég szemében s úgy vettem észre, a buskomorság árnya borul lassankint kedélyére. Ő is szenved. Olyan nemesnek, olyan jónak találtam őt is, mint kegyedet, mert az egy év neki a szenvedés tűzében való tisztulás ideje volt. Megkedveltük egymást s egy bus délutánon kitértá előttem egész lelkét. Elmondta azt, amit kegyedről az ő-s-parkban hallottam. Oh, hogy égett arca, mikor az Önök szerelmének napsugaras idejéről beszélt s hogy kiült a fájdalom férfias vonásaira, mikor a következményeket rajzolta. Megbánta, ezerszer megbánta könnyelműségét, a kegyed emléke ott él lelkében, az idő ki nem törölhetette — könyv ül a szemében, — mikor megvallotta, hogy most még jobban szereti, mint azelőtt. Bár tudná hová vitték, hogy férfias komolysággal bocsánatot kérjen s halvány remény csillámlik lelkében, hogy a kegyed jó-

hem! Ragyogjon föl világossága a lelkek éjében, mert a hívó csak esik tündöklő sugára, az mind tisztul, szépül; nemesedik Jertek, gyerünk Bethlehembe! Jőjjetek föleg ti, kiknek sötét és vigasztalan a lelke; az isteni Gyermekek mosolygó két szeme a hitnek és szeretetnek két öröklámpája; gyűjtösetek magatoknak itt mennyei fényt s örök világosságot.

Prohászka Ottokár.

Közzgyűlés a városnál.

Ha a végén csattan az ostor közmondás elve érvényesül, úgy a tegnapi közzgyűlés valóban csattanója volt az 1907-dik esztendőnek. Egész évben nem volt egyetlen közzgyűlés, a melynek oly türelmes népe s főleg oly nagy kihatása volna mint a tegnapi. Mi úgy vettük észre, hogy a tegnapi nap egy új rendszernek a kiindulási pontja, a mely egyszerűsége a régiek a halálát jelentti. Az a hatalmi rendszer, a mely évtizedeken keresztül elszakíthatatlan láncként fonta át a város közzgyűlének vezetését, egyszerre elszakadt. Addig feszítették, addig szoritották, míg elszakadt. A közzgyűlések semmibe vézése, a határozatok végrehajtása, a patópáloskodás megboszlulta magát. Mi ismerjük a közzgyűlés tagjainak hangulatát, bámuljuk, hogy eddig ki nem tört, de most, hogy kitört, úgy látjuk, lavina lesz belőle. Az első momentum az árvászéki ülnökök megválasztásánál következett el, a hol talán épen némely befolyásnak tulajdonítható, hogy az elfelkészítve levén, ellenhatást szűlt s egy érdemes férfinnak megválasztását sikerrelenné tette. — A villámgyárnál Vermes Mihály dr. felszólalása elsőpörte évek huzavonáját s szinte elemi erővel jutott érvényre az az óhaj, hogy *stalarvádis* uton végére kell járni évek bűneinek. A dzsiu-dzsiucunál pláne a közzgyűlés áthúzta a tanács egész intézkedését és kimondta a vagyoni felelőséget. Vagyis a tanács a közzgyűlés megkérdése nélkül belement a hatáskörét meghaladó kiadásba s a közzgyűlés azt felelte rá a mit Petőfi: ha csináltad fizess is ki ha, a nyelved öltöd is ki.

Az 1907. évre vonatkozó póthiteleknél egy bizottsághoz utalta át a közzgyűlés a meg nem ítélt megengedi a rombadőlt boldogság újrapépítését.

Bocsáson meg Anna, de mikor ott láttam magam előtt ezt a bűnbánó embert, kinek boldogsága az ön kezében van s akit ön is szeret, — nem állhattam meg, hogy el ne áruljam ismeretségünket. Oh Anna, ha kegyed látta volna barátom örömét. Nyakamba borult s addig nem eresztett szabadon míg meg nem ígértem, hogy írok kegyednek. Azt mondta, írjam meg azt, amit elmondott, írjam meg, hogy szenved kegyed nélkül, hogy nem nyugszik, míg jóvá nem tesz mindent. Irjon kedves Anna feleljen hamar, én is kérem, engedje meg, hogy eláruljam a kegyed tartózkodási helyét. Kegyed mondta, hogy a szív szeret, vagy gyűlöli, vagy szenved. Az ön szenvedett mindig, de szeretett a szenvedésben is. Hagyja abba a szenvedést, kegyednek ezután csak szenvednie kell.

Válaszát izgatottan várjuk mind a ketten. Isten velünk.

Tisztelője és barátja

Kováts Endre.

Egy hét múlva megjött a válasz. Az elküldött levél borítékán a postamester lapidáris betűi sorakoztak. „Vissza. Címzet ismeretlen”. Másik oldalán az öreg levelhordó ügyetlen kezeirásával csak egy szó: „Mehhalt”.

Minimus.

szavazott, de tényleg elköltött összegeket s így a Damoklés kardja a számvévi intézkedés fölött függ — hogy mikor esik le; azt a bizottság mondja ki.

Szóval a tegnapi nap szörnyen kemény nap volt s az új esztendő új perspektívákat nyújt a város életében is. A Szylvester esti nagy harangszavára fölötté is elmondhatjuk a mulandóság szomorú ígét.

De kemény nap volt a tegnapi egyébként is. A közzgyűlés d. u. 3 órától 10 óráig tartott. Nem emlékszünk rá, hogy a közzgyűlés ennyit kibírt volna. Igaz, hogy ebben fődeme a délutáni ülészeknek van. Délelőtti tárgyalásokkal ki volna zárva az ilyesmi. Most azonban bebizonyult, hogy a város ügyeinek tárgyalására első sorban idő kell. Az időt pedig akkor kell kitűzni, a mikor a bizottsági tagoknak érkezésük is van. Egyébként bámultuk, hogy ezt a hatodfél órát a bizottsági tagok mily csodálatos türelemmel vallották ki. Még 9 órákor is legalább 70—80 bizottsági tag szorongott s terjesztette a gőzt a szűk, fűlledt levegőjű helyiségben.

Az érdeklődés fő vonzóereje elsősorban a választás volt. Az új árvászéki ülnökök: *Lipsey Lajos* és *Námessy János*, az új aljegyzők: *Farkas Sándor* és *Bokor Atilla* megválasztása, aztán egyes kisebb választások, valamint néhány telekügy fél 6-ig csupán szavazásokra kötötte le az időt.

Részletes jelentésünk a következő:

Széchényi Viktor gróf főispán 3 órákor megnyitotta az ülést. A következő közzgyűlés napja január 27-én lesz.

Az elnök főispán jelzi, hogy a megüresedett főjegyzői állásra egy pályázat érkezett be: *Kerekes Lajos* dr. A közzgyűlés egyhangú felkiáltással és lelkes éljenzéssel fogadta *Kerekes Lajos*-t, ki így Szekesfehervár sz. kir. város főjegyzője lett.

A megüresedett két árvászéki ülnöki állásra három pályázat érkezett be: *Kövesy István* dr., *Lipsey Lajos* és *Námessy János*é. A főispán jelzi, hogy a törvény nem határozza meg a szavazás módját s így lehet egyszerre két jelöltre is szavazni. Ezt a közzgyűlés határozata alá bocsátja. *Saára Gyula* dr. felszólalására a közzgyűlés elhatározta, hogy a két állásra egyszerre szavaz. A szavazó bizottság elnöke *Sommer Mór*, *Eisenbarth Károly* dr. és *Pápay Nándor*. Beadott 121 szavazatot. Ebből *Lipsey Lajos* 90, *Námessy János* 86 és *Kövesy István* dr. 48 szavazatot kapott. (Eljenzés.)

Az aljegyzői állásra pályázatok: *Bokor Atilla*, *Farkas Sándor*, *Fister Lajos* és *Töke János*. A szavazás az alábbi módon folyt le a következő eredménnyel: első aljegyző lett az első szavazásnál *Farkas Sándor* 52 szavazattal. (120 szavazatból.) *Bokor Atilla* 48, *Töke János* 19, *Fister Lajos* 1 szavazatot kapott. A második aljegyzői állásra beadott 117 szavazatot. Megválasztották *Bokor Atillát* 75 szavazattal. *Fister Lajos* 12, *Töke János* 27 szavazatot kapott.

A pénztári ellenőri állásra egy pályázat érkezett be, *Wünsch Antalé*, a kit a közzgyűlés egyhangú felkiáltással megválasztott. Ezután következett a hivatali eskü, a melylyel követőleg *Kerekes Lajos* dr. magas lendületű, költői szépségében bővelkedő beszédben megköszönte a maga és tisztársai nevében a közzgyűlés kitüntető bizalmát.

Egyéb választások.

Az igazoló választmányba *Saára Gyula* úrt és *Borcheri Jenő* drt választották be. A számonkérő székbe *Fanta Adolf* dr. helyett *Ráday Lajos* drt. A loavató bizottságba *Keresztes Ignác* helyett *Polczér Péter*at. Az esküdték névsorát összeállító bizottságba *Laufenauer Ferenc* helyett *Pálffy Károly*t, *Kiss Mihály* helyett *ifj. Lits Ferenc*et. A színházi bizottságba *Saára Gyula* drt.

Telekügyek.

A *Heinrich-féle* gyár 5. kat. hold területét kért a városból munkálakásokra. *Per. Nagy*

János v. b. t.-kevesli az 1000 kor.-t az egy-egy kat. holdért. Indítványozza, hogy holdjairól 1—1 koronát kérjünk. *Fister János* 2 koronát kér. A közzgyűlés *Fister János* indítványát 51 szavazattal 17 ellenében elvetette. *Per. Nagy János* indítványát pedig 74 szavazattal 72 ellenében elfogadta.

Pisky László a háza mögött levő 35 □-öl területet 50 koronájával óhajította megvenni. A közzgyűlés ezt névszerinti szavazással elfogadta.

Kaszás János, egy öreg 48-as honvéd, egy buzaföldet ajándékozott a városnak, felét a *Szent Sebestyén* templomnak, felét pedig a tűzoltóknak. A közzgyűlés, telekszerzésről lévén szó, névszerinti szavazással elfogadta az ajándékot, *Sléger Péter v. b. t.* indítványára pedig kimondta, hogy az ajándékozónak jegyzőkönyvi kivonattal mond adományáért köszönetet.

A tisztviselők fizetési pótlékának meghosszabbításánál *Holly Géza* dr. szólalt fel. Jelezte, hogy a szervezési szabályrendelet jörfőmán teljesen készen lévén, a legközelebbi jövőben már a közzgyűlés elé kerül. Kéri tehát, hogy a fizetési pótlékok csak május 1-ig szavazza meg a közzgyűlés, a mikoris az új szabályrendelet is érvényre jut. (Helyeslés.)

Iskolautgy.

A gazdasági ismétlő iskolák tételénél *Kováts István v. b. t.* tag szólal fel. A nőkkel szemben köteless udvariasságról a magyar ember nem mond le. A közérdek azonban minden előtt áll. Szívesen hozzájárul ahhoz, hogy a gazdasági ismétlő iskoláknál is nő alkalmaztassék, úgy mint a fluknál van. Kérjük meg erre a minisztert. Azonban a tanítóknak azt a kérését, amelyben 10 tanító az ipariskolában való működéséért 1000 kor. díjazást kérjen, nem helyesli. A gazdasági ismétlő iskola eredményét nem tartja kielégítőnek. Tavaly 345 fiu közül 199 megbukott. A díjazás a törvény szerint csak szaktanítóknak jár. A mostani szaktanítók azonban csak ismétlő iskolai anyagot tanítanak, gazdasági tárgyakat csak mellesleg, egyébiránt erre képesítések sincs. Utal a tanítók előnyeire. Minden városrészen van már ovoda. A tanítók egyfolytában tanítanak s így a délutánjuk szabad. Az 1876-ban hozott törvény értelmében tanítónk kötelesek az ismétlő iskolát és ipariskolát ingyen tanítani. Javaldalmazásuk jobb, mint az állami tanítóké. Ott az alapfizetés 1000 kor., itt 1200 kor. s 30 év múlva 2600 koronára főmegy. A ki pedig vezetőtanító lehet, még kedvezőbb helyzetbe jut. Nem fogadja el a javaslatot.

Czapary László dr. v. biz. tag tévesnek mondja *Kováts István* álláspontját. Bizony a tanítók fizetése nem sok, mert a fizetés sohasé sok. A tanítók tényleg tanítanak gazdasági tárgyakat s ezért a törvény értelmében nekik fizetés — legkevesebb 100 kor. — jár. Többnek szak-képzettsége is van közöttük.

Kuthy József dr. azt kérdi, hogy több órát adtak-e a tanítók most, mint azelőtt. Ha igen, akkor számíthatnak a javaldalmazásra is.

A közzgyűlési többsége elvetette a tanács javaslatát.

A villámgyár.

Lipsey Lajos előterjeszti azt a jelentést, a melyet *Hollós József* műszaki tanácsos a villámgyár ügyében adott. (*Tóth Artur* közbeszól. *Széchényi* Viktor gróf főispán: — Kérem *Tóth Artur* b. tag urat, hogy szellemen megjegyezseit tegye el máskorra (Derülttség.) A polgármester az ellenőrzésre *Erdőssy Bódog* főigim. tanárt kérte fel (Eljenzés), a ki megfelelő tiszteletdíj ellenében fogja az ellenőrzést végezni, nyáron 6 hét kivételével, a mikor őt helyettesíteni fogják.

Rauscher Béla v. b. tag örül, hogy az ellenőrzést *Erdőssy Bódogra* bízták. Kéri azonban, hogy a szerelőt ne a villanytelepről kérjék, mert akkor a gyár mindig értesülne a vizsgálat idejéről. A gép megrendelésénél szeretné tudni, hogy kinél? hol? és mikor rendelék meg? (A büntetés háromszor 20 kor. volt s egyszer 40 kor.)

Vermes Mihály dr. v. b. t. beszél a mi villamos mizériáinkról. Első hiba volt, mikor az erősebb gázt elcsértük a gyengébb villannyal. A másik, hogy egy ilyen jövedelmező vállalatot kiadtunk a kezünköl. A harmadik, hogy mikor kis összegért megváltottuk volna, nem váltottuk meg. Végül, hogy mikor a társulat megjedve a nagy befektetésből, meg akart tőle szabadulni, mi nem

kulő gyűlésen, mely a Ferenc József Tanítóházának díszteremében folyt le, megjelent a vallás-és közoktatási miniszter küldöttjeként Márton főigazgató, a kereskedelmi miniszter nevében Vig Albert főigazgató, továbbá képviselte magát a főváros egyik tanácsosa újan. Megjelent még a gyűlésen Thék Endre, Galléri Mór s a magyar ipar több nagynevű előharcosa.

— **Fejérmegye választói.** Fejérmegye választóinak számát az 1908-ik évre a központi választmány legutóbb tartott ülésén a következőképen határozta meg: Bodajki kerület 2631, Csákvári 2292, Rácalmási 3240 Sárkeresztúri 3192, Váli 2473. Összesen: 13928.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazon ismerősök és jóbarátok, kik szeretett édes Atyánk elhunyt alkalmából részvétüket nyilvánítani, ravatalára kisorut helyezeni, a temetés tartamára fogataikat rendelkezésünkre bocsátani szivesek voltak, hálás köszönetünket. — Székesfehérvár, 1907. december 23. *Montskó testvérek.*

— **Párbaj akadályokkal.** A nap elfogyakozott. Egész évben nem volt oly rövid, mint vasárnap. Elfogyakozott a bánattól s veszedelmét sejtésétől. Feketeszárnny hollók baljóslatu káro-gással jelezték a gyász közeledését.

Ismét párbaj gögött a levegőben. Ezúttal azonban nem Almássy Ferenc részéről. Ő — mint szokta — el- és letagadta az ügyeit, aztán pedig bocsánatot kért értük. Most Lurja Aladáról volt szó.

Hogyan is volt? Legyünk tárgyilagosság és mondjuk el őszintén, nagyatias nélkül az igazat.

Másfél évvel ezelőtt, július hónapban egy különös hír jelent meg a „Székesfehérvár és Vidéke” című helyi lapban. Szépen elmesélte, hogy egy fiatal ügyvéd, üdülni küldte a feleségét. Annak rendje és módja szerint ki is kísérte a vasutra s hogy az asszonykának nagyon a kedvébe járjon, még egy fényes ezüst forintot is nyomott a kalauz markába, hogy élete párját a szakszámban senki által zavartatni ne engedje. Azáltal azonban valaki már be is osont a férj által kiárendált szakszobába, akit azonban a férj óhajtott volna ott legkevésbé látni.

Ez magában véve egy tul modern színházba illő ostoba hír, a mely Fehérvárott egyáltalán meg se történt. Eredetileg egy aradi lapban jelent meg. A Sz. és V. azonban olvasóinak akarván vele kedveskedni, kibicskázta onnan. Arad helyet oda-irta Fehérvárt s elképzelte, hogy olvasói kánkán táncot járnak majd örömlükben, hogy kedvelt lapjuk ilyen szellemesen megírt pikáns történetekkel traktálja őket. Itt persze — senki se tudván a hír származásáról — másnap mindenki azonban gondolkozott, hogy ki is lehet az a szerencsés fiatal ügyvéd, a kinek a felesége most utazott el s a kinek az életét ilyen epizód is tarkítja. A sok közül bizony legfeljebb három akadt, a ki fiatal is volt, ügyvéd is volt. A kinek pedig a felesége éppen akkortájt utazott el, Krausz Zsigmond volt. Krausz Zsigmond természetesen éktelen haragra lobbant s a Hungária kávéház előtt az épen ott kávézó Lurja Aladárt melegében olyan titulusokkal illette, a melyért a mai modern bal felfogás szerint legalább is 2—3 párbajt kellett volna vívni. (Ez az a bizonyos kabaret-ozsonna, a melyet a Székesfehérvári Hírlap hetenkint kaviár gyanánt szokott olvasói számára feltálatni.) Lurja Aladár azonban hallgatott. Megdöbbenő mélyen hallgatott. Oly mélyen hallgatott, mint az a bizonyos dinnye a fűben hallgatni szokott. Közben pedig kísérleteket tett, puhatólódzott s mindannyiszor azt a nyílt választ kapta, hogy Krausz Zsigmond minden órában kész vele megverekedni, kardra pisztolyra, ágyura, ha kell bombára is. Hallgatott másfél évig. Most azonban nagy dolog történt. Városi bizottsági tag lett, (különösen annak az adónak a révén, a melyet a hirdetési vállalat után fizetett.) Ez a méltóság olyan méltóság, hogy kellemtelen dolog, ha itt valaki az embert megállítja a beszéd közben. Hátha kifogásolja majd valaki a lovagi mióltát s elintézetlen ügyeire hivatkozik. Gondolt merészet és nagyot s zombaton segédekét küldött Krausz drhoz. Másfél évi gondolkozás után kihívta párbajra. Krausz dr. rögtön kész volt a párbaj elfogadására, megnevezte segédeit Tóth Artur és Fiáth György dr. személyében, Lurja segédei Schlesinger Sándor, bérlő és Strasser Jenő dr. voltak. A párbaj va-

sárnap d. e. 11 órakor lett volna a Magyar Király nagytermében. Krausz segédei elfogadták Lurja segédeinek föltételeit: Kardpárbaj a végki-mertülésig. A segédek, orvosok pontosan megjelentek s elkezdtek várni. Megjött Krausz Zsigmond is. Ő is várt. Aztán neki vetkőzött és ismét várt. Mikor megunták a várást, újra kezdték. A kitűzött határidő elmult, a segédek már nagyon mérgeleődtek, Lurja Aladárnak azonban hire-hamva sem volt. Mikor az egész társaság kérdő-jellé változott s valami hirtelen katasztrófáról kezdtek suttogni, egyszerre egy levél jött. Kis-levéle, drága Kis levélke. Felbontják s lecsesett állal olvassák egyik a másik után Friss Adolf dr. orvosi bizonyítványát, a melyben bizonyítja, hogy Lurja Aladár szivbajban (egy más hir szerint heveny bélhurutban) szenved s állapot olyan, hogy ő nem meri kitenni a párbajjal járó esetleges következményeknek, lévén az eset olyan, hogy a veszedelmén épen a legkritikusabb pillanatokban is elkövetkezhetik.

A segédek először nem akartak hinní szemiknek, aztán — mit csináljanak? — mosolyogni kezdtek. Tóth Artur rögtön a helyzet magaslatára emelkedett s harsány hangon szólította Lurját.

— Hol van Lurja? Hol van? Mi párbajra jöttünk s ugy látszik itt orvosi konziliumot akarnak tartani? Kérem, ez nagyszerű, ez felséges!

Denique a párbaj elmaradt. Az orvosok visszarakták a tüiket, cernájukat, a segédek a kardokat, fölvettek a jegyzőkönyvet s elmentek haza.

A dolog így történt. Tegnap óta nem is beszélnek Fehérvárott másról.

— **A Székesfehérvári kereskedelmi Csarnok** f. hó 25-én délelőtt 10 órakor, saját helyiségében rendes évi közgyűlést tart. Tárgysorozat: 1. A választmány jelentése az 1907 évről. 2. Az 1907 évi zárszámadás és vagyongkimutatás előterjesztése és a felmentvény megadása iránt határozathozatal. 3. 1908. évi költségvetés megállapítása. 4. Három számvizsgáló választása. 5. Indítványok.

Meglepi a szülőket

a SCOTT-féle Emulsió hatása minden alkalommal, ha azt angolkorban szenvedő gyermeküknek adják. A SCOTT-féle Emulsió feltűnő gyorsan gyógyítja és izmosítja a gyermekét,

erősíti a csontokat

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módosított védjegy — a halasat — követhetik. Így kerülnek a csontokba.

és elősegíti fejlődésüket. Ily rendkívüli gyógyhatás valóban csak ilyen kiváló szerrel érhető el. A SCOTT csakis elsőrendű alkateréseket tartalmaz s az eredeti SCOTT-féle eljárás okozza, hogy hatásában felülmúlhatatlan és nemcsak fiatal és öreg, hanem még a halál küszöbén állt gyermek is könnyen emészti.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

— **Az iparkamara új tagjai** Keresztes Zsigmond és Boross Sándor lettek, póttagokká Karl Istvánt és Német Sándort választották meg.

— **Színházi eset.** A tegnapi esti színelőadást egy kellemetlen incidens zavarta meg. Az egyik páholyban egy katonatiszt hangos szóval odaszólt valamit a színpadra, minek természetes következményeként nyilvánult meg a színházi közönség piszegasza. És kicsoda felelet jött erre? A tiszt ur ezzel a szóval: — Kuss! — egyszerűen leintette a színházi publikumot. A közönség feltámadt haragra már már veszedelmessé vált, azonban Liszt Ferenc rendőrbiztos megelőzőleg magyarázatot kért a tiszt urtól. A cukrászinasnak szót, igyekezett magát kivágni a csávából s azt hitte ezzel elülnek a hullámok. A feljelentés megtörtént.

— **Urhídi hírek.** Az urhídi legények életében örökös háborúság dúl. Ennek a háborúságnak újabb fordulatáról számolhatunk be. A Jankovics-féle korcsmában Lilinger János és Jankovics István kölcsönös becsmérlés után bicskához nyultak. Jankovics hozta ki a lutrit, kit Lilinger János hába szurt. Jankovicsot ágyba fektették, Lilingert pedig elvezették a csendőrhöz.

— **Elvi döntés a fajhamisítás kérdésében.** A földmiveltésügyi miniszter egy fölmerült ügy alkalmából elvi jelentőségű döntéssel kimondotta, hogy tejhamisítás kérdésében az üzletársak, kik egyformán folynak be az üzlet vezetésébe, az 1895. évi XLVI. t. c. alapján személyenként büntetendők és a termelő kihágása súlyosabb elbírást igényel.

Bátorkodom a n. e. közönség b. figyelmét felhívni, hogy Karácsonyi és Újvári Ünnepekre szánt megrendeléseit már most sziveskedjék eszközölni, nehogy a munkatorlás következtében annak késedelemmel tudjak megfélelni. A felvételeket személyesen eszközölöm. Kitűnő tisztelettel **SZIGETI fényképezési és festészeti műintézet,** Székesfehérvár, Kossuth-utca 9. sz. — Budapest, IV., Kristóf-tér 6.

— **Tűz a Simor-utcában.** Szombaton éjfél-tájban kis hízja, hogy nagy tűzi katasztrófa nem történt a Simor-utcában. Ha a kivénnyelt tűzoltóság nem felel meg a beléhelyezett bizalomnak, vagy pedig a felcsapó lángokat későbbben veszik észre, egyszerűen előnti a láng Sterk Adolf Simor-utcai fakeskedő házat. Marton Lajosné faskamarájában keletkezett a tűz, mely a faskamarát egyszeriben felemészette. Ott már nem volt helye a mentésnek, bár az almukból felriadt szomszédok lázas oltásnak állottak. A tűz tovább terjedésének megállításában is résen állottak, a tűzoltóknak nem kis segítségére. Nem sokára helyre állt a béke és nyugalom és újra az éj sötéteje borult az utcára. Szerencse, hogy a veszedelmet idejében észrevették, különben meg volt az alkalmom rá, hogy lángboruljon a dusan felszerelt faterlep. A tűz akként keletkezett, hogy tüzes hamut öntöttek a faskamara padlózatára s ezek után nyugodtan pihenőre tértek.

— **Fenyegető levelek.** Nádassy Tamás grófhoz a nyári hónapokban több fenyegető levél érkezett Agárdról. A leveleket egyik elbocsátott cseléd irta a grófhhoz, azt kívánván, hogy két gazdatiszjt, Frank Gézát és Unger Jánost a szolgálatból azonnal bocsássa el. Ezek a gazdaszitek az ő hatáskörükben sok kifogásolni valót engedtek meg maguknak a levél írójával szemben. A gróf a levelek érdeméhez mérten félredobta őket. Minthogy azonban újabb tömegesen érkeztek a vádlevelek, a gróf érdeklődött szerzőjük személye iránt. A csendőrségre bízta az ügyet. Király József, az urodalom elbocsátott cseléde bizonyult a levelek szerzőjének, ki ellen megindult a bírói eljárás.

— **Cigány-historia.** A Csákvár község határába tartozó Torna pusztai bérlőnek Deutsch Gábornak nagy boszuságára egyre üllepedett a sztrében elhelyezett szőnaakazal. Biztosra vették, hogy idegen kezek munkája játszik bele a dologba. A bérlő őrt állított a kazalhoz a titkos tényállás felderítésére s az őrnek sikerült is a tolvajt halóba keríteni Rafael Sándor kőborcigány személyében. A cigány éjjelenként szokott a kazalhoz férközni, megrakta kocsját s az éjjeli sötétségbe burkolózva igyekezett ismeretlen irányba. Még a törvénynek is lesz beleszólása ügyébe.

SZÍNHÁZ.

Szombat, december 21-én.

Göre Gábor. Budapest. Könyvforgató intelligens ember alig van Magyarországon, a ki Göre Gábor jóitú alakját ne ismerné. Ha Gárdonyi Géza valaha elmulik, ha minden írást elfeledek, legtovább Göre Gábor gömbölyű alakja marad meg az emlékezetekben. Tudjuk, hogy az eredetije létezik Somogy megyében, a hol Gárdonyi akkoriban tanítoskodott. A költői találatkonyság, a jóitú humor megtette aztán kabinetalaknak, a kinek a természetes jóitú, sokszor vastag kiszólásain, a furlangosságá mellett mégis egyenes, vagy legalább őszinte agyfúrtságán mindenki ká-

cag a szíve szerint. Ma már talán 10 kötetet is, betöltöttek az ő kalandjai utasításai, a község lakóinak és dísznőtorok körében eltöltött vas-kos érdemei.

Megirigyelte a színpad is. Ha könyvben lehet neki nevetni, miért ne lehetne megkacagtatni a műköirével a publikumot, ha szemtől szemben való alakításban gyönyörködhetik. Ilyen darabot színre hozni s vele hatást érni, nem volna nehéz. Hiszen az író jóformán elvégezte már a színészek helyett is a munka nehezét. Es mégis nehéz, mert olyan alakokat kell a színpadra állítani, hogy az eredeti jóízűséget csuffá ne tegyék. Éreztek ezt a színrehozók is és megelégedtek egy-két helyzetkomikummal, aztán Göre Gábor leszorult, illetőleg pojácsát csinált, ők maguk pedig cirkuszi komédiát játszanak.

A darab hat képből áll. Az elsőben Göre Gábor bíró ur érzékeny jelenetek közt bucsuzik a falutól, mert Pestre megy. A második jelenet Pesten játszódik. Göre Gábor egy ismerőséhez száll, aki a fürdőszobában helyezi el a bíró urat, úgy nem lévén, a fürdőkádon. Kátsa cigány azonban lopni akar, elloppja a zuhany rézcsapját s a víz a bíró ur nyakába szakad, aki akkora palást csap, hogy az egész ház összeszalad. Innen aztán dob-utcai szaga lesz a mulatságnak. Valami Ámor-szanatoriumba megy a bíró ur a bolondok közé, majd a gőzfürdőbe, ahol ruhát cserél valami urfélével és pojácskát ugrabugrál a színen. Végül kóklerek lesznek s pojácsmutatványokat végeznek, ahol Göre Gábor csak néző lesz. Szóval a szerzők segítenek a dolgon. A jóízű magyar parasztot kellene ábrázolni s erre nem képesek s azért dummer Augusztok lesznek, mert arra képesek.

Az általános benyomás persze az volt: az egész ostobaság, hülyeség! A közönség azonban mulatott rajta. Csakugy harsogott sokszor a kacagás. Es mi nem harsogtunk érte. Azzal a gondolatmal kibékültünk már, hogy a színház nem a művészetek csarnoka, nem a hazafiság bölcsője. S ha nem, ha mulatóhely, akkor inkább ilyesmiken mulasson a közönség, a minék semmi egyéb baja nincs, csak az, hogy hülyeség mint trágárságokon és malacságokon.

A színészek úgy játszottak, a hogy tudtak. A pojácskavilág jobban sikerült nekik mint Göre Gábor tipikus alakja. Hiába! a magyar parasztot nem lehet újságokból tanulni, ahhoz kell egy kis falusi levegő. A Lipótváros pedig nem falusi levegőtől illatos. Ugyebár. Bátori volt Göre Gábor Persze iparkodott, hiszen Bátori mindig iparkodott, de hát . . .! A többi közül legjobb Vértes volt a Kátsa ocsmonda ábrázatával.

Vasárnap dec. 22. d. u.
Bus özvegy. Telt ház.
Vasárnap, este.
Göre Gábor bíró ur. Telt ház.

Szerkesztői üzenetek.

M-ka. Kalocsá. A nagyon rövid hír megdöbbenelt. Kérek részleteket. Csak pár sort legalább, mert teljesen tájékozatlan vagyok.

Aranyszálak,
dióaranyozó,
karácsonyi levelező-
lapok, ujévi köszön-
tők, képeskönyvek,
ifjúság iirafok,
**nap-tá-
rak**
legolcsóbb áron kaphatók
KAUFMAN PAL
papirkereskedésében,
Kossuth-utca 9. szám. Névjegyek
gyorsan és olcsón készítenek.
Mindennemű hetilapok, folyóir-
atok és divatlapok megrendelhetők.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

**CZIMBALMOK,
ZONGORÁK**

nagy választékban, 10 évi jótálás mellett
részletfizetésre is kapható bármilyen hangszer

HEIN MARTON

mű-hangszer készítő

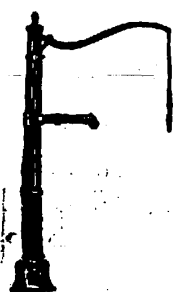
Székesfehérvár, Kossuth-utca 2. sz.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

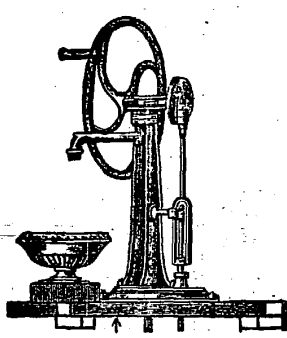
HIRDETÉSEK

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban, Szent-István-tér 1. sz.

Mélyfuratu
**ÁRTÉZI KUTAKAT,
VIZVEZETÉKI MUNKÁKAT, KUTSZI-
VATTYUKAT, GÉP- ÉS KAZAN-
MUNKÁKAT ELVALLAL!**
Uj szivattyuk 30 kor.-tól feljebb kaphatók!

**FÜRDŐSZOBA BERENDE-
ZÉST OLCSÓN TELJESIT.**
Motorok javítását szakszerűen eszközli.
Javitásokat pontosan eszközöl:
FEJES BERTALAN
gépműhelye és kútfurási vállalata
S-Z-É-K-E-S-F-E-H-É-R-V-Á-R,
királykut mellett.

HIRDETMÉNY.

Nagymennyiségű első osztályu szokvány minőségű sima és gyökeres
Riparia-Portalis, Rupestris-Monticola és Vitis-Solonis amerikai vadvessző,
valamint ugyanily alanyra nemesített első osztályu szokvány minőségű a
legjobb bor és csemegefajta

gyökeres fásoltványok

hozatnak általunk forgalomba.

BALATONVIDÉKI SZŐLŐTELEP

kezelősége, Tapolca (Balaton mellett).

KARÁCSONY.

KARÁCSONYKOR.

*A nyáj harámba zárva elpihent már,
A pásztor csillagot keresve néz;
Elnémult már a pörölyök csapása,
Imára kulcsolódni kész a kéz.
A nap lebukva tengerágyban alszik,
Az ég torlódó felhőktől nehéz;
Völgyek sötét mélyére tompa csend ül
S az angyalének újra visszacsendül.*

*Az évek bércein bolyongó ember
Egyik hegyről lejut s másikra hág,
Az évek hegyvidéke sokszorozva
Visszaveri az élet bús dalát,
Hegy hegy mögött marad s a népek árja
Lázus harcokban hömpölyög tovább,
De ezredévek völgyein keresztül
Az angyalének újra visszacsendül.*

*A köfjeftők ütése messzehangzik,
Kaszás kaszája cseng a sík mezőn;
Gépek zúgása városok zajába
Belézokog mogorván, szenvedőn.
Nagyobb darab kenyér után esengve
Ezrek kiáltnak búsan, éhezőn,
De minden bánatos zajon keresztül
Az angyalének újra visszacsendül.*

*A nap lebukva tengerágyban alszik,
Az ég torlódó felhőktől nehéz;
Elnémult már a pöröly csattogása,
Imára kulcsolódni kész a kéz.
A nyáj harámba zárva elpihent már,
A pásztor csillagot keresve néz;
Völgyek sötét mélyére tompa csend ül
S az angyalének újra visszacsendül.*

*Eszmék harcában fuldokolva marja
Gyilkolja önmagát a nagy tömeg;
Világ megváltó gyenge szalmaszálba
Kapaszzkodnak görcsösen a kezek.
Reccsog, ropog a rend ízött hajója,
Vergődve forrnak, égnek a szívek
És im az eszmék lármáján keresztül
Az angyalének újra visszacsendül.*

*Az élet csókra nyújtja lázas ajkát
S hajrá! lihegve ezrek vannak ott;
Mámorba dőlve ezrek felkacagnak;
„Im egy erény ma ismét elbukott!”
Poháresengésbe gúnyos taps viharzik:
„Most énekeljétek hát angyalok!” ...
És im a dözsölők tapsán keresztül
Az angyalének újra visszacsendül.*

*Diszítve készen áll az ünnep fája,
Száz gyertya csillog terhelt ágakon;
Gyermekszemeknek tiszta tize csillog,
Öröm rózsája nyíl az arcokon.
A tiszta szívek mélyéből kitorve
Jézus neve fölzenget az ajkakon,
S fehér lelkeknek himnuszán keresztül
Az angyalének újra visszacsendül.*

Viktórián.

Hazahozta.

A mint betakarította kevés gabonáját András gazda, megindult a vízszonornyós borvizes szekérral, két apró, fürgé lovával s bejárta Erdélynek nagy részét. Arulta azt a pompás, gyönyörű bor-széki vizet, melynek forrását az Isten jó kedvében teremtette a székely földjére.

Ugy vagy nyolc, kilenc esztendeje lehet annak, hogy utközben nagy szerencsétlenség érte András gazdát. Nem hiába is mondta otthon az anyjuk, hogy ne indulj utnak pénteki napon.

Mert hát, az igaz, hogy mindegyik nap a jó Isten napja, de mégis nem szokás hosszú utra pénteken indulni. Mégis fogadta volna ő az anyjuk szavát, de egyszerrel indultak a Balázs szomszédal, aztán ő kelme szégyenlő megvallani, hogy hát — izé — az asszonyra hallgat.

A mint kifelé hajtott a kapun, a Kése térdre rogyott, a mi pedig még sohasem történt meg ezelőtt. Akkor is rimánkodott az asszony, hogy térjen vissza. De ott állott már a szomszéd is a szekérral és mindent hallott, hát csak annyit kiáltott vissza: Asszonynak hallgass a néve.

Hej, de sokszor megbánta, hogy szót nem fogadott. A mint felfelé kapaszkodtak az a-brud-bányai hegyekre, akkor történt a szerencsétlenség. Forrón süttött a nap, alig lehetett kiállani. András gazdának épen a szemébe süttött; Túrte, túrte egy darabig, aztán meggondolkozott s hátul ült a szekér hátuljába, a két lábát lelógatta. El is bóbiskolt menten. Egyszer csak egy zökkenésre kibukott s eltorulva maradt a földön. Jó szerencse, hogy utána jött a Balázs szomszéd, mert különben ott maradt volna ítélet napig a köves országuton. A feje betört, a lába meg

kimozdult a helyéből, úgy cipelte az ölében a székérig Balázs gazda.

De keserves ut volt, míg haza vergődtek. Nyomta is az ágyat jó darabig, csak úgy karácsony-tájan kelt ki belőle, akkor is nyomorékul. A féllába sánta maradt. Nem is bírta többet a mezei munkát, a gyaloglást úgy, mint eddig.

— Hej, édes apjukom, hogy fog az idén borvizzel járni, szült az asszony, mikor egy este kint üldögéltek a faragott lócán.

— Bizony, bizony, nem tudom! Bajos lesz a dolog nagyon, mert hát fáj ez a rossz lábán. Hanem úgy gondoltam, hogy elvinném magammal a Pali fiút. Igaz, hogy rossz kölyök, de mégis segíteni fog.

Dehogy segített! Dehogy segített! Még bajt csinált az apjának. Egyszer szilvát lopott, a kerülő jól megverte. Máskor meg összehergelte a felusi kutyákat, aztán az lett a vége, ha idejében fel nem kapaszkodik a székérre, hát összetépi. De mégis akkor csinálta a legnagyobb bajt, mikor Tordán jártak. A mint végimentek a piacon, megállottak a Bojtosné sátra előtt, a ki mindig szokott egy pohárral venni. De kriminális asszony volt ő kelme, megnézte, hogy miért adja ki a pénzt. Válogatott az üvegek között; az tán nagyobb, az tán frissebb s addig addig, míg a fiú elcsent egy szép nagy pogácsát az asztalról s szörnyű ártatlan arcot vágva megkerülte a szekeret s oda állott a lovak mellé. Nem is vette észre senki, csak egy szemes suszterinas, a ki elkezdett kiabálni.

— Bojtosné néni! Bojtosné néni! A székely fiú ellopott egy nagy pogácsát! Nem is lehetett azt tagadni, mert a pogácsának halfarokhoz hasonló, barnára sült vége kikandikált a fiu kurta zekéje alul.

Ilyen nagy szegény még soha sem esett meg Bojtosnával, hogy az ő árgalis szemei elől el tudjanak lopni valamit. Elfutotta a méreg s a különben baszaródsáéhoz hasonló két arca lila-szint játszott. Felkapta a nagy piros esernyőt s utána, vesd el magad a nyú után, a ki úgy szaladt, mint a nyúl. De mivel az érdemes asszony-ságot a természet az esztétika szabályain jóval túl megáldotta gömbölyűséggel, nem is bírta sokáig a futást. Szuszogva, nyögve megállott s ott hadakozott a nagy esernyővel, hogy nem mert közel menni senki. Úgy kiabált, hogy néha-néha a fulladás környékezte.

— Fogják meg! Fogják meg a gazkökjít! Lopott, engem meglopott, Bojtosné! Kerülj csak a kezembe keresztül gázolok a lelkedet! Összetörlek, mint a borsot! . . . Te . . . Te . . . Akasztófavirág . . . Te ördögöt motóljára te . . .

Egy legény nyakon csipte a fiút s hozta nagy diadallal.

— Ide hozza! Ide hozza, lelkem öcsém! Ide élém! Ide közel, mint a fába szorult féreg. Köröztük egész sereg kofa inas, cseléd, kiabálva taszigálódva. Ott biccegett András is a sánta lábával. Azt nem bánta volna, ha a fiú jól elvernék, hanem, hogy a törvénybe menjenek, azt nem szerezte. Nem is volt a törvénybéli urakkal soha semmi baja az egész famíliájának s most itt van ni, bele került a bajba. Azután meg a szegény is, hogy egy székely fiu lopjon! Haj . . . Haj . . . Közel biccegett a mérges asszonysághoz, de csak annyira, hogy az az esernyővel el ne érhesse s könyörgésre fogta a dolgot.

— Édes Bojtosné asszonyság, most az egyszer engedjen meg a fiúnak, hiszen ha jól felvesszük a dologot, hát nem történt semmi kár, még van a pogácsa. Aztán meg lássa, inasszony

nem műszáj minden kicsinyiségért, a törvénybe menni! Hátha eligazítanak magunk között a dolgot? Na asszonyság! Hallgasson csak ide, adok három üveg borvizet.

— Mit adsz, székely? Vízet? . . . Idd meg a vizédet! . . . Add a kutyának a vizédet! . . . Nekem nem kell!

— Hát mit adjak? Tudja mit? Adok egy koronát, csak ne tegye velem azt a csufot.

Már erre megállt Bojtosné s úgy nézett Andrásra, mintha el akarta volna nyelni. A parapló meg nagyon veszedelmesen mozgott a kezében.

— Mit! Egy koronát? Hát egy koronát ér az én becsületem? A Bojtosné becsülete? Egy király koronájáért sem adnám! Nem! . . . Még pénzzel akarja megfizetni az én becsületemet! . . . Jaj, mindjárt megút a guta! . . . Egy koronát igérni! Hát azt hiszed, te székely, hogy Bojtosnéval csak könnyen lehet elbánni? Mi? Bojtosnéval, a kinek még a polgármester ur is köszönni szokott. A kitől azt kérdezte a lelkem főjegyző ur a minap, "hány hét hat hét Bojtosné asszony?" A ki . . .

Elbeszél róla estig, ha meg nem akasztja a szóradatát egy uriember, aki az egész jelenet tanuja volt.

— Azt mondom magának, Bojtosné asszony, fogadja el a kínált koronát, aztán hagyja utjára menni a székelyt. A fiúnak kell adni egy-két nyaklevest, hogy elmenjen a kedve a lopástól. Nem jó ám mindenért a törvényhez fordulni, meg többet is ér vele, ha addig is árulja a pogácsát.

— Azt tanácsolja a tekintes ur? Nem bánom hát, Isten neki, de csak azért, mert a tekintes ur mondja, mert hát egy világit meg nem bánatánám. Soha el nem felejtettem, hogy a télen lesz három esztendeje, milyen jó hürkát küldött az az áldott tekintetes asszony, azóta holtig tisztelen minden pereputtyát. No hol van hát az a korona, meg az a ptyű? . . . Akarom mondani, hogy mit adhatok, ha addig is árulja a pogácsát?

Erről is, túl is vakargatta a fejét András gazda, de csak kiszurta végre a koronát. A vizet is adta szívesen, csak hogy menekülhessen mentől előbb. S csak akkor érezte magát szabadon, mikor kint volt az országoton. De fel is fogadta, hogy többet el nem hozza magával ezt a kötélre való fiút.

Másik esztendőben megint nagy tanácskozásban voltak az anyjukkal, hogy hát hogy is legyen az a menetel. A Pali nem viszi, dehogy viszi. A Jóska gyereket sem viheti, mert az meg olyan éhbeteg, hogy mindent kiejt a kezéből, az árnyékától is megijed. Aztán a szájába kell adni még a kenyeret is, mert különben éhen halna.

Menni meg muszáj, hej mert nem lehet arra a kis természere támaszkodni, az csak épen annyi, hogy kenyerük van egész évben. A borviz árából szoktak egy-egy pár csizmát, egy kis malacot venni. Bizony nagy baj is az a szegénység, csak legalább nyomorék ne lenne.

Azt mondja egy nap az asszony: Tudja mit gondoltam, apjuk? Hát ha elvinné magával Annikát? Az igaz, hogy kicsiny még, csak tíz éves, de már is olyan ügyes, hogy feléri a két fiút. Amióta az a szerencsétlenség érte, mindig szót fogadott, hát el is vitte a kis leányt. Hej micsoda gyönyörűség lett abban a gyerekben! Csak látni kellett, amint apró bocskoros lábaival ott tipegett a lovak mellett. Még a csengő is vidámabban csilingelt a kesze nyakán. Aztán meg milyen hamar eltek a víz! Még sohasem történt meg, csak most, hogy háromszor is bement Borszékra megtölteni az üvegeket. Jól is tudta Annika árulni, majd minden uribaz kapuján bekialtott kedves, csengő hangon:

— Kérem szépen, tessenek borvizet venni! Vett is mindenki. Aztán egy-egy erdőszelelen megálltak s olyan pompás kőményes meg trumpli-levest tudott főzni a csepp jóság, hogy megnyalta volna utána a bajuszt még az Árgyilus királyfi is, ha ugyan lett volna neki.

Már épen hatodik esztendeje, hogy jártak Annikával Erdély girbe-görbe útjait; megnézte a leány, szép is lett, de milyen szép! A két szeme mint a parázs, orcája mint a pünkösdi róza, a derekát két kézzel is át lehet fogni, míg a gömbölyű csipőjén csak úgy ring az ezerráncos szűttes szoknya. Az anyja szeme vette észre leg-

hamarabb, hogy milyen szép. Nehezen is engedte el, mindig gondogatta az urának. Aztán vigyázott ám Annikára, mert ennek is, meg annak is megakadt a szeme rajta. Még csak annyit mondok, hogy haza hozza ám apjuk, el ne hagyja valahol. A Csiki szomszéd is úgy járt ezelőtt ötszázötven; pedig a Klári nem is volt olyan szép, mint a mi lányunk. Elvitte magával, aztán amint megállottak az erzsébetvárosi korcsmánál, hát a korcsmárosné addig csalta, addig ígért fűfát, míg a leány ott maradt cselédnek. Most csak valami esztendeje került haza rongyosan, elcsigázva, másodmagával. Hej vigyáznai kell ám a leánygyermekre nagyon. . . Annika is nehéz szívvel indult. Tízszor is kifutott a kis kertbe, elbucszni a nagy bokor muszkától, meg rozsmaring-tól. Felkapaszkodott a galambduchoz s sorba csókoltatta a „bubust” még a „gatyást”. Magával vitte azt a szép, nagy virágos kázmérkéndőt, melyet tavaly karácsonyra kapott, hogy ha a vasárnap valahol város vagy faluhelyt éri, legyen miibe templomba menni.

Az anyuk meg egész nap csak azt hajtogatta, hogy haza hozza ám a leányt.

— Hát már ugyan hogyan hoznám, ha egyszer mondom, hogy haza hozom, csak ne öbögessen annyit.

Másodsorú kelt fel a nap, a mióta elindultak de Annikának sehogyan sem akározott a felkélés, pedig máskor mindig ő költötte fel az apját is.

Egész nap ott fektült a székében; a feje olyan nehéz volt, hogy nem bírta fenn tartani. A hüvös, ködös decemberi idő olyan kegyetlenül járt át a tüdejét. Estére olyan fázás, reszketés jött reá, hogy még az apja báránybőrös ködmönében is fázott s azért tízszer is elővette a kis, mázós korszót s mind kiitta belőle a vizet. Másnap reggel felápaszkodott valahogy, de azonnal össze esett a székér oldalánál; úgy kellett az apjának ölbe venni s ismét lefektetni. Megijedt az öreg, hiszen még sohasem volt beteg Annika.

— Mi bajod, leányom?

— Nem tudom, édes apám, mindenütt fáj, a fejem nem bírom, aztán meg olyan nagy sötétséget látok s az tele van hosszú, fényes kigylókkal, a mik csipnek, folytatnak, harapnak, attól fáj úgy a testem.

Estére behajítottak egy falusi állásba. Bement az öreg, egy kis levest vitt a leánykák, de az nem evett semmit. Hej beteg volt az szegény nagyon, folyton a fejéhez kapkodott s röviden, kínosan lélezett. András gazda szorongatva rázogatta, de nem ismerte az már ötet.

Istenem! Istenem, mit csináljon szegény öreg? A korcsmánban hangosan duhajkodtak a részeg parasztelegények, biz ő nem mert bemenni. A leányt sem akarta magára hagyni, csak ott ült mellette s mind főházkodott magában: Istenem! Istenem, segits meg. A komor éjszaka teljes holdvilága besütött az állás fedele alá; le kellett hunyínia a szemét, nem nézhetne a leánykák eltorzult, kínos arcát, melyet a holdvilág még rémesebbé tett. Addig s addig hunyogatta, míg egyszer egészen lehunyt . . . Elaludt. Mire felébredt, a holdvilág már nem sütött be, hanem ott nyugaton lassan-lassan lecsuszott az égből. Jó idő telt el, míg rájött, hogy miért ül ott a székér oldalánál dülve s míg észbe jutott, hogy beteg a leánya. Vagy tán már jobban is van, mert nem hallatszik semmi nesz. Csend, halálos csend van körülötte, csak néha-néha zörren meg a szalma a lovak alatt.

Furcsának érezte magát András gazda. Ni! Csak tán nem fél? Vagy mi a manó. De miért is nem mozog az a leány? Közel hajolt hozzá, de nem hallotta szuszogását. Megfogta a kezét, meredt és hideg volt, mint a jég. Atóltele a vállát, felemelte; visszaesett meredten, mint egy darab fa. Irtózatos kiáltás tört ki a kebléből, de a torkán elakadt fájó nyallalása. Oda kapott két kezével, tépte a durva inget a nyakáról. Azt hitte, meg kell fulladnia. Kiáltani, iszonyuan kiáltani akart, hogy hallja meg az egész falu, a hold, az ég . . . Kiáltani, hogy Annika meghalt, vége van! . . . Kiáltani, hogy meghallják otthon a kis székely faluban, a szomszédok, az anyjuk?

Jaj Istenem, az anyuk! . . . Mintha felcsúszott volna ennél a gondolatnál, mintha érezte volna, hogy nagyobb fájdalom is van az övénél; az anyja fájdalma. Istenem, mit fog mondani a

szegény asszony, ha meglátja...! Mert haza viszi, halva is haza viszi, hiszen megígérte s a mit a székelly ígér, azt megis tartja. De ha itt elkezdi kiabálni, jajgatni, felébrednek, orvost hívnak; az elvitei Annikát az íspitájba, vagy a jó Isten tudja hová. Aztán eltemetik itt, messze a kis falutól s az anyja sohasem látja meg többet, még a sírjához sem mehetnek el vasárnapoként.

Ilyen gondolatok jártak a fejében s elfojtotta a ki-kitörő fájdalmát; csak lassan-lassan suttogott a halott leányhoz, miközben nagy könny-cseppek pereregtek le barázdás arcán.

— Haza viszek, hogyné vinnélek... Ne félj, nem lát meg senki... Betakargatlak otthol szép kaporsót veszek s Csikből hívom ki a papot, hogy szépen temessenek el. Szépen énekeljenek el, hogy sírjon mindenki, ahogy én sírok. Jaj, jaj, itt hagyta!... Itt hagyta öreg apádat, már most ki árulja a horvizet? Aztán meg a korácsosy este is közelget. Ó Istenem! de szomorú karácsony is lesz az.

Szép csendesen levette a kese nyakáról a csengőt, nincs már miért csilingeljenek. Azután befogta a két lovat, megsimogatta hosszú sörényüket; beszélt hozzájuk kérés, biztató hangon:

— Ugyi hazavisszük, az anyjához? Addig meg se álljunk, sebesen, mint a szél menjünk. Ugy, ugy. De mit gondol a korcsmáros, ha így megy el szó nélkül éjszakának idején? Még azt fogja gondolni, hogy ellopott valamit s utána küldi a csendőröket. Azok kikutatják a szekereket s megkapják Annikát. Mi lesz akkor? Még tán meg is büntetik érte s az anyjuk sohasem látja meg az ő szépséges leányát, még halva sem. Meggyújtott egy szál gyufát s kikapart a nagy börtáskából huszkrajcárt, szép csendesen felment az ajtóig, ott bedugta a küszöb mellé. Aki kinyitja az ajtót, megis leli a pénzt. Lassan, lépésben hajtott ki az udvarról s csak a falu vége felé csapott közéje a lovaknak: Gyí te Bogár, gyí te Kese hazafelé!

Jó messze járt a falutól, mikor megállt. Levette szép fehér halottját a szekérről, puha sarjuból jó puha ágyat csinált neki, ugy fektette vissza. Előkereste a nagy rózsás kendőt, — jó lesz szemfedőnek, — betakarta vele, azután leterdepelt a hideg országra s imádkozott. Mi atyánk, ki vagy a mennyekben...

A holdvilág már letűnt rég s ott messze a keleten halványvörös fény látszott, mely mind nagyobb és nagyobb lett. Vékony kékes köd uszált a levegőben, mely telve volt virágillattal. A mező minden fűszálát, minden kis virágát halvány, ezüstös hűs réteg borította, mely, ha a nap feljő, cseppelké alakul s ugy ragyog, mintha egy szeszélyes tünderkirályné gyémánttal szórta volna tele az egészet. Messze-messze egy nyáj kolompja hallatszott s a fűrtek pitypalattoltak a kövér, harmatos fűben. Legyen meg a Te akaratod... Egy pacsríta csapott fel a magasba hangos csattogással. Talán felvitte annak az öreg embernek az imáját a fellegeken, a csillagokon túl, oda, a hol az örök Szeretet, az örök Igazság lakik...

Na most már igazán hazafelé. Még három nappi utat előtte. Ha jól mennek a lovak, két nap alatt otthon lesznek. Gyí te Bogár, gyí te Kese hazafelé.

Etilen szomjan, iszonyu rettegés közt tel el a nap, az éjszaka. Városon, falun meg se állott, csak néha-néha a pusztai országon, ahol egy lelket se látott. Ha nem pihennek egy-egy kicsit a lovak, kidőlnek s akkor hogy viszi haza Annikát? Pedig haza kell vinni.

Két ismerős csendőrrrel találkozott, a kik mindig barátságosan köszöntni szoktak, sőt egyet-mást el is kérdegettek tőle. Most félre fordította a fejét, mintha nem is látná őket. Szegény öreg szive ugy dobogott, hogy majd kiugrott; jé, csak meg ne ismernek. De biz azok utána kiabáltak:

— Hé, András bácsi, megálljon! De büszke lett, hogy meg se lát minket.

— Adjon az Isten a ténsuraknak.

— Hát a szép lányát hol hagyta, öreg?

— A leányomat? Mán mint a leányomat tetszik kérdezni?

Istenem, cs k most segíts meg... Hát biz az itt fekszik a szekéren, nagyon beteg instálom, leli a harmadnapos hideg

— Hát az orvosnál nem volt vele?

— Dehogy nem! Azt monda, hogy csak siessék vele haza, otthon az anyja majd kikeni belőle a csömört. Azért sietek olyan nagyon, az Isten áldja meg a ténsurakat! Gyí te Kese...

Hogy elcsodálkoztak, mikor behajtott az udvarra. De hogy is ne! A lovak olyan soványak, fáradtak, András gazda meg olyan, mintha tizenöt esztendő ténült volna, a haja, bajusza, fehér, mint a hó. És Annika nincs sehoh.

— Hol hagyta a leányt apjuk?

— Haza hoztam... haza hoztam...

Még csak annyit lát, hogy az anyjuk hangos jajszóval oda esik a szekér mellé s hogy tele gyül az udvar jajgató, kíváncsi néppel. Azután semmit se tud, semmit se lát. Eljönnek a faluházából is a bíró, meg a jegyző, eljön a kör-orvos ur is, de a sok kérdézősködése, hogy hogy és mint történt a dolog, mikor halt meg és mi baja volt? — mintha hosszú, keserves utjában elvesztette volna az esztét, csak annyit mondogat minduntalan:

— Hazahoztam... Hazahoztam... Karácsosy estéjére hazahoztam...

Bogács.

A mi szerelmünk.

Legyen a mi szerelmünk tisztá

Mint a virág, amely beissza

A gyémántfényű harmatot.

Legyen fehér, mint a hóhelye,

Melyet a földre teli este

Az ég. a felhő hullatott.

Legyen meleg a mi szerelmünk,

Vigaszt a bú közt benne találjunk

S ragyogjon úgy, miként a nap!

Nyomán fakadjon üdvös élet,

Mely, bár leltünk sok, sok évet,

Szebb legyen egyre s boldogabb.

Legyen örök a mi szerelmünk!

S ha jó a perc, hogy utrakeljünk

Egy jobb hazába le, vagy én,

Az illmáradra majd leszörja

Egy szebb, örök találkozóra

Szent balsamát a hit, remény.

Szemlér Ferenc.

A münsteri hitélet.

I.

Ez a kép, melyet itt rövid karcolatokban közölni akarok, Münsternek a képe, de bátran mondhatom, egyszersmind Westfaliát is ábrázolja, mert Münster nemcsak szive, hanem tükre is Westfaliának, mely talán csak abban csal egy kisé, hogy idealizál.

Van itt is árny — de mégis szinte elképzelhetetlenül szép, különösen ha a mi magyarországi viszonyainkhoz hasonlítjuk. Szinte alig hiszi az ember, hogy mindez lehetséges is. A templomok mindig nyitva vannak, de soha sincs, hogy imádkozó bennük ne volna. Pénteken és szombaton délután 5 órától kezdve minden pap a gyóntatószékben ül; s dolga mindegyiknek van állandóan. A gyóntatószék fölé fel, van írva az illető gyóntató neve, de a hívek nem keresik, kinél gyónjanak, ismerik az utat: a legtöbbnek rendes gyóntatója van. Vasárnap minden templomban, (a 8000 hívőhöz 12 nagyobb s 5 kisebb templomban) félóránként áldoztatnak: a heti áldozók száma 15 $\frac{1}{2}$ -kát teszi a hívők számának. A falvakban — mint mondják — ritka az az ember, ki havonként a szentségkezhz nem járulna. Vasárnap félóránként van mise a legtöbb templomban. Minden időjárván voltam már, de legalább a padog mindig tele voltak. Októberben este a plebiánia (9 van) templomokban rózsafüzér ájtósság volt, de a templom mindig tele volt; ha

egy perccel később mentem, már csak valamelyik hátsó szögletben huzhattam meg magamat. S az a meglepően komoly magaviselet a templomban! Higgyék el, nem annyira a szám, a bensőség itt a felemelő. Mise alatt nem járkálnak, a mi ily nagy városban igen sokat mond, szinte feltűnést kelt, ha mise alatt valaki kimegy. A gyóntatószék előtt türelmesek, pedig sokszor huszan is várakoznak, sohasem tolongnak, a gyóntatószék előtt levő padban terdelnek oly sorrendben, a mint jöttek s így mennek a gyóntatószékhez. S a szent áldozásnál, itt látszik legjobban, mily kidolgozott lelkekkel van az embernek dolga. Valami csudásan jóleső dolog ezt nézni. Összetett kezekkel mégy mindenki, még a civil egyetemi tanár is az áldozató számoilyhoz s vissza. Mélységes áhitat ül az arcokon, — igazán mondom — könnyű felmelegedni, imádkozni közöttük. Hogy egy tényt a külső életből is említsek: utaztam, vig társaság ül a kocsiban, melybe beszéltam, egyik szögletbe dülve breviamozni kezdtek — s ők rögtön elcsendesedtek. Pedig ez a II-ik osztályú kocsin történt.)

S így tovább. Elég az az egy-két idevetett gondolat, hogy megalkothassuk magunknak a münsteri hitélet képét, mely igazán hitből él. Ismétlem, itt is van árny. Itt is van ember, a ki talán évenként egyszer sem gyónik; itt is megvannak a „Frankfurter Anzeiger“-nek a maga előfizetői; itt is megtörtént velem, hogy vasúti kocsimba egy izben egy jó mama ült be őt szépeményű hajadon leányával, a kik gunyos mosolyok közepette engem fixszóroztak, de az arány ugyanaz, a mi a kath. újságpártolásnál: 35:1. De itt a rosszban az 1-es westfaliái s nem megfordítva, mint nálunk.

II.

Önkénytelenül jön most a kérdés, micsoda eszközökkel dolgozik a münsteri papság, hogy ily eredményeket tud elérni.

Ismételnem kellene sok oly dolgot, melyet pásztorális tanárainktól hallottunk. Csak három dolgot említek. A predikációra való készülék. Mind idősebb pap, a kit ismerek, de az mind leírja predikációját, legyen akár dupla római doktor. Nem mondhatom, hogy jó szónokok, de predikációjuk tartalmas, gazdag és így élvezetes. Ha beszélgetek velük, folyton erre kérnek és figyelmeztetnek: quoti nullo cupido, hogy törekedjék arra, melynek boldogító erejét nem ismeri — mehr Licht!

Az igazság fénye felolvasztja a szívet, igaz vallásosság csak meggyőződésből fakadhat. A második a szívesség a hívőkkel szemben, bármikor jönnek, bármit kérjenek, az a szeretet, mely lelkeket keres, minél többet, a hányat csak lehet Krisztusnak megnyerni. A harmadik az iskolás-gyermekes különös gondozása. Tanítják őket, de e mellett minden idejükkel a vallásos lelkületet, a jámborságot igyekeznek nevelni bennük. Főleg ez pásztorációjuknak minden téren az alap-gondolata — a szt. gyóntást és szt. áldozást igyekeznek megkedveltetni velük. Hogy ezen munkájuk mily eredményes, erre vonatkozólag csak két tényt említek. Tudjuk, hogy iskoláik felekezettek de az állami törvények szerint a szt. mise hetenként csak kétszer van előírva. Többször nem követelhetik tőlük. S mégis az iskolából párosával jönnek a gyermekek mindnap minden kényszer nélkül a templomba — legfeljebb 4—5 hiányzik egy egy osztályból. Minden két hónapban közös szt. áldozás van és ezt igazán példásan végézik. Még is látszik ez, mert miután az iskolából kikerülnek ahelyett, hogy elhagynak, megkétszerezik azt. Megható az, hogy a 14—15 éves fiúk és lányok rendszeresen ájjukkal mennek gyóntás és áldozni. Természetesen a tanítóknak és tanítónőknek is nagyrésztük van ezen eredményben. Bármily nagy becsüléssel nagyok is a mi tanítóink iránt, be kell vallanom, hogy a német tanítósság vallásosságtekinetében magasban felülmúlja a miénkét. Hiába az ü- és tanítónőszemináriumok megtermik az ü gyümölcsüket. A szt. miséről pedig, mint mondom, nem kötelező, s ahöz

*) Külföldön bátran utazhat az ember a III. osztályon. Legfeljebb Olaszországban talál kevésbé csiszolt társaságot, egyelőtt akár a külső megjelenést, akár a modort tekintve, nincs olyan közeposztályhoz tartozó hölgy, vagy ur, a ki kellemetlenül érezné magát. (Szerk.)

egyik sem hiányzik, személyesen vezetik az iskolából a templomba a gyermekeket. Minden egyes alkalommal velük együtt gyógnak és áldoznak. S ez van az ifjúságra talán legjobb háttérrel. Az igazgató tanító az első. Megfogja az első pár kezét, odavezeti őket és maga térdel le először, utána jön az ifjúság osztály szerinti, minden osztályal az illető tanító, vagy tanítónő.

E három dolog az, a mit ők legelőször tartanak. Nem ismeretlen, sőt talán nagyon is közismert gondolatok, de új, egy teljes szívvel hivatásának élő papság cselekedetében élve látni mikor nem nehézkes, álmós az a lélek, mely életet. Ezen gondolatoknak öntudatos, teljes odaadással végzett megvalósítása mint általános és nemcsak egy-két jó léleknek látható jelenség az új nekem.

Emellett még két nagy vezérgondolata van a münsteri papságnak. E két gondolat egyszerűsége megoldja nekük azt a sokat hánytvetett kérdést is, hogy mikor egy elhagyott falut munka alá veszünk, először a hitéletet igyekezzük megjavítani a szociális jellegű egyletek nélkül, vagy rögtön ilyeneket is alapítunk. S a felelet ez: együtt, karöltve, mert az egylet maga egyik leghatásosabb medium, legjobb alkalom a lelkek formálására, csak jól legyen vezetve. De másrészt e gondolatot sürgetik, hogy az egyesületi életből a hitélet élesztését ki ne felejtjük, mert különben csak fél munkát végzünk, csak fél embert alakítunk.

E két gondolat közül az első jó édesanyák nevelése. Miért? Könnyű megérteni. Hol jó az édesanya, ott jórészt minden biztosítva van. Mi lenne avval a gyönyörűen kidolgozott gyermeklélekkel, ha nem adnának melléje, miután az iskolából kikerült, egy őrzőangyalt, ki kísérmé azt az ifjút a templomba és a szt. áldozáshoz, ki küldné a férfit nemcsak a templomba, hanem a kath. Vereimba, ha nem a jó édesanya és hű feleség. A legjobb földi őrzőangyal és apostol a szíve mélyéből vallásos édesanya, ki ha nem győzi érvel, győzi szívvel és szeretettel, mely oly könnyen formálja a lelkeket. Mondom könnyű ezt megérteni, hisz nekünk is volt édesanyánk, talán szíve mélyéből vallásos, jó édesanyánk.

Nevelik a nőt férjhezmenése előtt és után. Az iskolából kikerülő leányt közvetlenül átadja a hitoktató a „Jungfrauen-Congregatio“-nak. Ez tisztán pietisztikus egyesület. Alapszabályai a Mária-Congregatiok rendes alapszabályai. Tagja lehet minden hajadon, ki iskolába nem jár, legyen akár elemi iskolát végzett egyszerű munkásleány, vagy felső leányiskolát végzett urileány. Kötelezettség nem sok, emellett könnyen eleget tehet más egyleti kötelezettségeinek: 10—12-szer évenként közös szt. áldozás a nagyobb ünnepeken s ugyanekkor d. u. közös Audacht külön számukra tartott predikációval. Nagy hatás van az ifju női lélekre mindakettő. Az ügyes gyóntató, ha egy gyónója 10—12-szer gyónik, könnyen nagy tökéletességre vezetheti, könnyen elérheti, hogy, a mint Münsterben tényleg úgy is van, gyónója havonként legalább kétszer járuljon a szentségekhez. S ekkor már a jó édesanya biztosítva van. De nem kisebb hatással van a predikáció sem. A hívők nem tudják jól a predikációból a következtetéseket levonni és az alkalmazást megtenni. A predikálónak kell ezt megtenni. Ott van alkalma a szónoknak tökéletesen a női lélekhez szólni, annak gyengéit az orvosszerekkel együtt feltárni, irányítani, tanácsolni és ha kell feddeni. Hogy mily alkalmasak ezek a predikációk, mutatja, hogy mennyire szeretik itt a nőket. Még a nem tagok is felkeresik.

A férjhezmenéssel az ifjasszony át megy a „Frauen-Congregatio“-ba vagy mint közönségesen mondják „Mütter-Congregatio“-ba. A szervezet ugyanaz, mint a Jungfrauen-Congregatio-é, a különbség csak az, hogy a pap előtt az ifju nő helyett az édesanya áll. Mindkét congregatio számára van minden utcában egy-két bizalmi hölgy. Ezek a congregatio t. k. apostolai. Az utcában lakó tagokat felkeresik, velük a lelkieket már mint barátó barátónőjével szokta tenni megbeszélnek, mert ily sokkal maga a vezető érintkezni nem képes, bejelent a legközelebbi szt. áldozás napját és a hol tud, tagokat gyűjt.

A másik gondolat: szervezni igyekeznek minden osztályt és az egyesületi életben minden

erőjükkel oda törekednek, hogy a lelki életet neveljék. Minden papnak megvan a maga egy-lete. Ennélkül pap el nem lehet. Nem mondom én ezzel, hogy itt mindenki a papi buzgóság mintaképe, bár nem sokat tévednek, ha ezt mondanám, de ez itt korszellem, mely korszellem mögött természetesen ott van a belső élet-tartalom, mely öntudatosá teszi. Itt szívenlenő magát az, a ki az egyletek bezárása után vasárnap este 10—11-ig tartandó „conveniat“-ra nem egyletből jönne. S egyleti életük ügyesen van berendezve a hitélet nevelésére. A női egyleteik a nem pusztán egyletek: a congregatio és Velerin ügyes gyűlései, magukban foglalják mindkettő előnyeit. Mächenverein — a szolgáló leányok számára — rendelt congregatio. Dolgaik végeztével a leányok az egyesületi házba mennek s ott játéki, tere-fere között töltik az időt 5 óráig. Ekkor a kápolnába mennek, hol zsolozsmát mondanak kített Oltariszentés előtt. Utána a nagyterembe gyűlnek, hol rövid hitoktatás van egész közvetlen tréfás modorban. A hitoktatást minden hónap egy vasárnapján előadás váltja fel, melyet rendszeren az „Unsere Liebe Frau“ról nevezett apácák tartanak a háztartás, gyermeknevelés, gondozás és más efféle tárgyakról. Utána azután jäték 7 óráig, melyet a nővérek maguk igazi praktikussal rendeznek. Közben ének, tánc stb. — Hasonló a Ladenhülfinen-congregatio. Ez még a nevé is megtartotta. Először a templomban-gyűlnek össze. Ott szolozsma és rövid predikáció van. Utána az egyesületi házban következik a vig összejövetel. — A legényegyletben hetenként rendes hittanóra van. A vasárnapi előadás is jórészt vallásos-apológikus, mely igen erős meggyőződéssel nevel. — Többszörös közös szt. áldozás. A tanonc otthonokban 7 közös szt. áldozás van. Előtte való vasárnap külön előkészítik rá a tanoncokat. Külön hitoktatás itt nincs, a vasárnapi előadásban is ritkán térnek rá ki, annál nagyobb gondot tartják meg azonban a tanonc iskolában a vasárnapi hittanórákat.

Ezek és sok más ezekhez hasonló, azok a gondolatok, melyek a münsteri papságot tevékenységében vezérik. Mind el nem sorolhatom, hiszen sok van és a szeretet találatékony.

III.

Egy gondolatot akarok még leszögezni. Sokan megütözködnek azon, hogy foglalhat ily cikk helyet a Fejérmegyei Naplóban, egy hirdetés: ez csak a papokat érdekli, ez hitbuzgalmi folyóiratba való.

A hitélet kérdése érdekli a papokat, de érdekli a keresztény kultúra és társadalom munkásait is. S ez utóbbit nagyon szeretném hangsúlyozni. Ez az, a mit én legelőször Westfáliában tanultam. Keresztény kultúra erős és buzgó hitélet nélkül előhalott, kinos vajadás, de még az sem: csak név és nem valóság. Az igazi kereszténység a társadalom átalakítása — nemcsak anyagi viszonyaiban, lelkében is, az egész ember átalakítása, különben minek írjuk oda, hogy keresztény. De hogy alakíthatjuk át a keresztényi társadalmat, ha az egyedek nem lesznek szívből keresztények, katolikusok. Egyedekből áll a társadalom, de csak névleg, a minthogy tagja is csak névlegesen katolikusok: az a társadalom csak újságokban lesz kath., a minthogy tagjai is csak anyakönyvben katolikusok. Szellemet hiába keresünk abban.

Továbbá: Ha nem e principiumot követjük, profanizáljuk magát a kath. vallást. Kath. társadalom akarunk s argumentumunk csak ez: mert a kath. vallás képes egyedül az embereket átalakítani, bennök az embert, azt a tökéletes embert kialakítani. S szervezzünk egy társadalmat, mely csak névleg katolikus; egy kath. kört, melyben a tagok beszédmodora semmivel sem jobb, mint azelőtt a kaszinóban volt, melyben a tagok most is oly iszákosok, kártyások, zsörtölődők, mint inkor a kath. kör helyén korcsma volt; szervezzünk keresztény szocializmust, de az embereket az sem alakítja, neve keresztény, de a tagok lelkületé, érzés- és gondolkodásmódja alig emelkedik egy kissé a demokratiké fölé, a bért talán emeltük, de az ember az maradt a régi. Igen, így néz ki a mi alkotásunk, ha a fentemlített Principiumot nem követjük. Saját argumentumunkat látszunk megcáfolni, mintha a kath.

vallás nem volna képes az embereket reformálni, a társadalmat át alakítani. Igen, nem képes, mert nem viszik be a szívekbe. A gazdasági kérdést meg lehet interconferenialis alapon is oldani, mi confessiuális szervezkedés akarunk, mert a lelküket is át akarjuk alakítani. Ep ebben van a kereszténység szocializmus létalapja. Ha erről megfeledkezünk, elvesztette létjogosultságát.

Még egy argumentumot!

A kath. restauratív állása és előmenetele a hitélettel egyenes arányban van: szorosan a hitélettel függ. A mily mértékben emelem a hitéletet, nő az átalakulás, a restauratív is s ha a hitéletet teljes erővel nem művelem, hiába való összes munkám és fáradságom. Más bizonyítékot nem hozok fel: itt van Westfalia. Németországban itt a legkifejtettebb a pásztorszív, itt legjobb a hitélet. De itt is van, a centrum ereje, a keresztény szocializmus melegágya. Itt nem panaszkodnak szűkkeblűségről, nem törődömségről. Itt nem kell sokat agítani. S ez természetesen is. A ki szívből vallásos, annak nem kell a kath. újságot erőszakkal a kezébe nyomni. Önkényen eldob mindent, a mi lelkének árt, s örömmel fogad mindent, a mi katolikus. Azt nem kell az egyletbe hivatgatni, az maga fog mellette apostolkodni. Csak, a kinek szíve Krisztusért ég, csak az fog a kath. társadalomért meggyőződésből harcolni, csak, a ki a kath. lélek boldogságát élvezi, csak az igyekezik azt az egész emberiségre kiterjeszteni, csak az — de azután teljes erejével — fog odahatni, hogy ez az életet átfórmáló tan mindenkézz hozzáférhessen. Igaz, lelkes tagokat, pláne apostolokat, bármily egyletről legyen szó, csak a meggyőződéses hitélet ad.

Hogy példával bizonyítsam ezen érv erejét, csak egy plebániát említek Münsterből, a József-plebániát, melyben esetleg lakom. Az egyesületi élet lehetőleg plebániák szerint van szervezve. A hívők száma 10000. Általános, kerek számokat említek, de inkább kevesbitve. Van tanonc-otthon 200 taggal, munkásegylet 200 taggal, Jungfrauen-congregatio több mint 500 taggal, Männer-Sodalität 250 taggal, Frauen-congregatio 700 taggal. — A „Münsterischer Auroiger“ kath. helyilap, kétszer jelenik meg naponként 28000 példányban. A „Münsterische Zeitung“ szintén kath. lap, napjában kétszer 24000 példányban. Pedig alig agítálnak. Elég valamit a lapokban közölni. — De nincs is agitációra szükség, a mesterek maguk írják be a tanoncokat a tanonc-otthonba és minden hó végén értesítést kérnek, hogy a fiu ott volt-e, mert azt tudják, hogy a vallásos fiu szelidebb, engedelmesebb, mert ők a tanuló lelkével is törődnek. A tanonc-otthon butorzatát az asztalosmesterek mind ingyen csinálták. A szolgálót meg rendszeren urnője kíséri a Mächenvereimba, melynek Münsterben 400 tagja van stb.

Leszögeztem e gondolatot, hogy az említett ellenvetést előre megcáfoljam, de másrészt még, hogy ifju barátainkkal jó tanáccsal szolgáljak. Az ifju vér, az a heves vér nagyon kísérti az emőert, hogy a külső szervezés agitálás mellett a belső gondozását is elhanyagolja. S ennek nyomra rajta van egész kath. életünkön, minthogy az nagyobb rész fiatalok kezében van. Nem Fehérvárra, a vidékre gondolok főleg. Szükséges a szervezés, az agitálás, de egyedül fél munka, tökéletlen munka. Három tényezője van a kath. restaurationak: társadalmi szervezkedés, bensőséges hitélet és kath. tudomány. Egyik oly fontos, mint a másik.

Ermi.

— A Dereshöl.

A lángész.

— Kiss József a legnagyobb költő, a kit ismertek.

— Ezt is csak a zsidóktól hallottam eddig.

— De igazán! Sohasem olvassa el még egyszer, a mit leirt.

— Nagy sor, akkor én többet érek, mert én még csak egyszer sem olvasom el.

A Deres, keresztény szellemű kitűnő éleláp.

Egy évre 12 kor. Szerkesztője Huszár Károly

Bpest VIII., Szentkirályi-utca 28.